

บทบาทและสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย
Role and Form of Isan Contemporary Music

หิรัญ จักรเสน¹

Hirun Jaksen

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาดนตรีและการแสดง
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Assistant Professor of Fine and Applied Arts
Program in Music, Faculty of Fine and Applied
Arts, Khon Kaen University
(E-mail: fireicestudio@hotmail.com)

Received: 07/04/2021 Revised: 12/05/2021 Accepted: 13/05/2021

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่อง บทบาทและสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย มีวัตถุประสงค์
 1. เพื่อศึกษารูปแบบ แนวคิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย
 2. เพื่อศึกษาบทบาทและสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย ผลการศึกษาโดยวิธีการ
 ศึกษาเอกสารและภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ จากนักแสดง หมอลำ ผู้รู้ นักวิชาการ
 ผู้ชม ผู้ฟัง นำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลปรากฏดังนี้

รูปแบบ แนวคิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย พบว่า
 รูปแบบการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย บทเพลงที่ 1 “สุดสะแนน” ผู้สร้างสรรค์
 พยายามให้อิสระกับผู้บรรเลง เพียงแต่กำหนดให้ใช้บทเพลงหรือลาย ที่มีความสั้นไหล
 และเข้าถึงอารมณ์ของนักแสดง บทเพลงที่ 2 “ฮอยฮัก” รูปแบบ บรรเลงดนตรีอีสาน
 แต่มีความโดดเด่นในเรื่องรูปแบบ การปล่อยพื้นที่ว่าง การใช้ความเงียบ การสะกด
 จิตใจผู้ชมด้วยเสียงดนตรี มีรูปแบบที่ซ้ำเรื้อยอย่างเหมาะสมและน่าติดตาม
 ร้องประกอบ บทเพลงที่ 3 “หมอลำพื้น” แนวคิดพบว่า งานดนตรีร่วมสมัยลำพื้น
 หมอลำพื้นขับลำลักษณะที่ใช้รูปแบบซ้ำวนไปวนมาหลายรอบ โดยใช้แคนประกอบ
 การลำพื้น แนวคิดการผสมผสานลักษณะของการประสมวงในลักษณะวงดนตรีอีสาน
 ดั้งเดิม ด้านแรงบันดาลใจ พบว่า ดนตรีอีสานร่วมสมัยอยู่กับวิถีชีวิตของผู้คนอีสาน
 และบุคคลอื่นที่สนใจที่เป็นผู้สร้างสรรค์ ศิลปินและนักวิชาการ มีการเปลี่ยนแปลง
 รับใช้สังคมในรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งจะยังคงอยู่และ
 เปลี่ยนแปลงไปในอนาคตตามปัจจัยของการกระทบ จากการเคลื่อนย้ายและรับเอา
 ทางวัฒนธรรมต่างๆ รูปแบบที่เปลี่ยนไปของแนวเพลงต่างๆ ในโลก เทคโนโลยี
 บทบาทและสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย พบว่า ดนตรีอีสานร่วมสมัยมีบทบาท
 ในการรับใช้สังคมบุญประเพณี ความบันเทิง ด้านการศึกษา ด้านการท่องเที่ยว
 ด้านการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ บทบาทดนตรี
 อีสานร่วมสมัยในกลุ่มน้ำโขง บทบาทดนตรีอีสานร่วมสมัยในบริบทอาเซียน และดนตรี
 อีสานร่วมสมัยประกอบการแสดง ด้านสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย พบว่า
 ลักษณะการประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานมีรูปแบบที่แตกต่างกันตามผู้สร้างสรรค์

เช่น การแสดงละครเวที “สุดสะแนน” พบลักษณะนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีได้แก่ แคนโป่งกลาง โหวด กลอง ฆ้อง กังสดาล พิณโป่ง รวมกันเพื่อบรรเลงผสมกับการนำเสนอของนักแสดงซึ่งนักแสดงนั้นก็มีการขับร้องหมอลำประกอบดนตรี การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยในการแสดงหมอลำพื้น เป็นบทบาทการเชื่อมโยงกันระหว่างการลำ หมอลำพื้นของภาคอีสาน ความดั้งเดิมในการลำ หมอลำพื้นและศิลปินผู้สร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยในภาคอีสานเป็นวิถีขนบนิยมนำมา มีการแสดงเข้ามาประกอบเป็นการทำอริยาบทตามที่ลักษณะของความหมายของกลอนลำได้ถูกสะท้อน ถ่ายทอดออกมา ด้านจังหวะและทำนอง การลำประกอบแคนมีความเนิบช้า สนุกสนาน เสียงประสานของเครื่องดนตรีอีสานร่วมสมัยใช้ลักษณะเครื่องดนตรีอีสานดั้งเดิมและเครื่องดนตรีตะวันตกคือ เบส กีตาร์ คีย์บอร์ด แซกโซโฟน เสียงประสานคู่ 3 คู่ 5 การเรียบเรียงเสียงประสานพบการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก

คำสำคัญ: ดนตรีอีสาน, ดนตรีอีสานร่วมสมัย, สังคีตลักษณ์

Abstract

The research on roles and music form of the contemporary Isan music aimed to study the forms, concepts, and inspiration for creating the contemporary Isan music, and examine the roles and music form of the contemporary Isan music. The document study and the interview with Mor Lam (northeastern-style singer), scholar and audience were applied. Descriptive analysis was used to present the research results.

Regarding the forms, concepts and inspiration for creating the contemporary Isan music, Song 1 “Sud Sanaan”, the creator allowed the musician to play freely and only determined the song that made the performer feel emotional. For Song 2 “Hoi Hug”, it was Isan music

but was unique in using the silence and the sound of music to fascinate the audience with the appropriate rhythm. For Song 3 “Mor Lam Phuen”, it was discovered that the concept was to repeat the pattern using a reed mouth-organ to sing the story. It was the integration of traditional and contemporary Isan music ensembles. In regard to the inspiration, it was found out that the contemporary Isan music was partial way of life of Isan people and the interested person, creators, artists, and scholars. It had various forms to serve the society based on the creator demand which existed and might change in the future depending on the impacts, the culture movement and acceptance, as well as the changing form of music styles in the world of technology. Furthermore, regarding the roles and music form of the contemporary Isan music, it was found that it served the society in terms of traditions, entertainment, education, tourism, arts and culture propagation in Thailand and overseas, as well as for the economic purpose. The roles of contemporary Isan music at the Greater Mekong region, in ASEAN context and for the performance illustrated that the use of traditional Isan music band was different depending on the creator. For instance, in the stage play “Sud Sanaan” was the form of concert band which included the reed mouth-organ, Pong lang, Wot (a circular panpipe), drum, moon-shaped bell, vina, to play along with the presentation of the performers who was singing Mor Lam. The role of contemporary Isan music in Mor Lam Phuen was to link the traditional Isan Mor Lam Phuen to the creator of contemporary Isan music. It was the convention to use the performance to reflect the meaning of the verse. The rhythm and melody was slow and fun. The harmony of contemporary

Isan music instrument used the conventional Isan music instrument whereas the western music instrument bass, guitar, keyboard and saxophone that were mostly found were the intervals from E (3) to G (5). Moreover, the musical arrangement was the integration with the western music culture.

Keywords: Isan Music, Isan Contemporary Music, Music form

บทนำ

ดนตรีร่วมสมัยมีความหมายและความสำคัญในบริบทพื้นที่และเวลาปัจจุบัน อดีตและอนาคต การอยู่ร่วมสมัยของความเป็นดนตรีดั้งเดิม ซึ่งดนตรีดั้งเดิมก็อาจจะเป็นการร่วมสมัยในช่วงเวลาดั้งเดิมนั้นๆ และก็อาจจะข้ามเวลามาถึงปัจจุบันร่วมสมัยกับดนตรีปัจจุบัน ไม่จำเป็นต้องข้ามวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว ในวัฒนธรรมดนตรีแบบเดียวกันเช่น ดนตรีพื้นบ้านแบบดั้งเดิมร่วมสมัยกับดนตรีพื้นบ้านในแบบปัจจุบัน หรือดนตรีตะวันตกและตะวันออกร่วมสมัยกัน ต่างก็เป็นดนตรีร่วมสมัย

ดนตรีร่วมสมัยเต็มไปด้วยสีสันที่น่าพิศวง เป็นอย่างยิ่งหลังจากที่ได้มีการเลิกใช้ศูนย์เสียง (Tonality) เมื่อต้นศตวรรษนี้ ดนตรีมีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าอย่างรวดเร็ว มาตลอดดนตรีร่วมสมัยมีความแตกต่างไปจาก Baroque Classic และ Romantic จุดใหญ่ๆ คือการมีอิสระในการเลือกกระบวนหรือแนวทางในการประพันธ์แบบต่างๆ ได้เอง คีตกวีปัจจุบันอาจเลือกกระบวนการจัดอันดับ (Serialism) ซึ่งหมายถึงการจัดโน้ตทั้ง 12 ตัวความสั้นยาวของโน้ต (เสียง) และความค้อยตั้งเข้าเป็นอันดับที่แน่นอนในแต่ละองค์ประกอบหรือจะแต่งแบบอิสระไม่ต้องใช้ระบบใดๆ ก็ได้ โดยประดิษฐ์แนวทางของดนตรีขึ้นมาใหม่ (จันทิมา นิลทองคำ, 2540)

นิยามความหมายของดนตรีร่วมสมัย เมื่อพิจารณาจากปรากฏการณ์ดนตรีไทยร่วมสมัยและผลงานที่นำมาศึกษา พบว่าดนตรีร่วมสมัยมีนัยที่กำกวมอยู่

2 ประการคือ 1. พื้นฐานดนตรีไทยร่วมสมัย มีใช้เจตนาของการสร้างงานศิลปะบริสุทธิ์ (Pure Art) 2. ตามความเข้าใจของโลกหลังสมัยใหม่ (Post-modernism) สนใจดนตรีสมัยใหม่ (Modern music) หรือดนตรีประยุกต์ (Applied music) ที่ผลิตขึ้นในลักษณะผสมผสาน (Fusion หรือ Hybride) (อานันท์ นาคคง, 2556) ดนตรีพื้นบ้านหรือเพลงพื้นบ้าน ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Folk Music หรือ Folk Song ซึ่งทั้งสองคำใช้แทนกันได้และคำว่าเพลงพื้นบ้าน จะนิยมใช้มากกว่าดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งนักปราชญ์บางท่านให้เหตุผลว่าเนื่องจากดนตรีพื้นบ้านให้กำเนิดด้วยการขับร้อง ไม่ใช่กำเนิดด้วยการบรรเลง บางท่านบอกว่าที่ใช้คำว่าเพลงพื้นบ้านแทนคำว่าดนตรีพื้นบ้าน เนื่องจากดนตรีพื้นบ้านประเภทขับร้องมีมากกว่า (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2526) ดนตรีอีสานก็เช่นเดียวกันเป็นศิลปะการแสดงที่รับใช้ชาวอีสานอย่างช้านาน มีการเปลี่ยนแปลงไปในหลากหลายรูปแบบ ทำนอง จังหวะ ลักษณะการประสมวง มาถึงปัจจุบันดนตรีอีสานได้รับใช้ทั้งในรูปแบบการแสดงแบบเดี่ยวเครื่องดนตรีประสมวง ในงาน “ห้วยอีสาน” ในครั้งนี้ดนตรีอีสานเข้ามามีบทบาทในการบรรเลงประกอบการแสดงละครเวทีเรื่อง สุดสะแนน มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก

ดนตรีอีสานร่วมสมัยประกอบการแสดงละครเวทีเพื่อการพัฒนาสู่อาเซียน ผู้บรรเลงใช้ความสามารถ ผู้เรียบเรียงและประพันธ์ใช้จินตนาการและความรู้สึกในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งการเลือกใช้เครื่องดนตรี สื่อสร้างเสียงอื่น ๆ ลักษณะพิเศษในการสร้างเสียงประกอบการแสดง ห้วยอีสาน (Moving ISAN) ASEAN THAI Contemporary Theatre & Performance Festival 2019 วันที่ 20-22 มิถุนายน พ.ศ.2562 จัดแสดงที่โรงละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อยู่ภายใต้โครงการ มหกรรมละครและการแสดงร่วมสมัยไทย-อาเซียน โดยสาขาวิชาศิลปะการแสดงเป็นผู้จัดทำขึ้น ประกอบไปด้วยส่วนของการแสดงและดนตรีร่วมสมัย และงานปฏิบัติการดนตรีระหว่าง ไทย-สหรัฐอเมริกา วันที่ 24-25 มิถุนายน พ.ศ.2562 ร่วมบรรเลงดนตรีอีสาน ดนตรีตะวันตก ทั้งสองประเภทมีความน่าสนใจในการศึกษาเรื่องดนตรี แนวคิด ปฏิบัติเป็นอย่างมากที่เชื่อมโยงกับศิลปินดนตรีอีสานร่วมสมัยในภาคอีสานที่มีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อรับใช้ชุมชน สังคมในปัจจุบัน

จากความสำคัญที่กล่าวมาดนตรีอีสานร่วมสมัยมีความสำคัญรับใช้สังคมในบริบทต่างๆ ทั้งในรูปแบบการแสดงเฉพาะเดี่ยวเครื่องดนตรี การประสมวงในรูปแบบต่างๆ และการร่วมประกอบการแสดงแบบวงโปงลาง แบบละครเวทีร่วมสมัย และลักษณะอื่นๆ ดังนั้นดนตรีอีสานร่วมสมัยจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่ทำให้ลักษณะการบรรเลง ท่วงทำนอง จังหวะ เสียงประสาน การเรียบเรียงเสียงประสาน เหล่านี้ส่งผลให้เกิดความงามที่เป็นสุนทรียศาสตร์ทางด้านเสียงการรับใช้สังคมในบริบทต่างๆ ทั้งในอีสาน ประเทศ กลุ่มน้ำโขง อาเซียนและโลก แนวโน้มในกลุ่มผู้ชมผู้ฟังที่มีความหลากหลายมากขึ้น การบรรเลงดนตรีอีสานร่วมสมัยในลักษณะวัฒนธรรมเดียวกันหรือข้ามวัฒนธรรมมีมากขึ้นและได้รับความนิยมสนใจมากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าศึกษาค้นคว้าทั้งรูปแบบท่วงทำนองจังหวะ เสียงประสาน รวมไปถึง การบรรเลงดนตรีอีสานร่วมสมัยประกอบการแสดงละครเวทีร่วมสมัย เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปการเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปการท่องเที่ยวการเข้ามาซึ่งวัฒนธรรมอื่นทั้งวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกหรือจากหลากหลายวัฒนธรรมเข้ามาผสมผสานในวัฒนธรรมดนตรีโลกในปัจจุบันทำให้เกิดการผสมผสานดนตรีอีสานร่วมสมัยจะคงอยู่หรือจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรียนรู้และทำการวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อที่จะทำให้นดนตรีอีสานร่วมสมัยได้คงอยู่และรับใช้สังคมเพื่อเป็นการสร้างสรรค์และพัฒนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบ แนวคิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย
2. เพื่อศึกษาบทบาทและสังคีตลักษณ์ดนตรีอีสานร่วมสมัย

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์
2. นำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา ศึกษารูปแบบ แนวคิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย ศึกษาดนตรีอีสานร่วมสมัยประกอบการแสดง ศึกษาบทบาทและสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย **ด้านพื้นที่ทำการศึกษา** พื้นที่ทำการศึกษายู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีอีสานร่วมสมัย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยการคัดเลือกจากความสามารถ ความมีชื่อเสียง มีผลงานเป็นที่ยอมรับและได้รับรางวัล **ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ด้านประชากร ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถ ความมีชื่อเสียง มีผลงานเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ - นักแสดง/หมอลำ - ผู้รู้/นักวิชาการ - ผู้ชม/ผู้ฟัง

ผลการศึกษา

1. รูปแบบ แนวคิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย

รูปแบบในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย ได้รับความนิยมนมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยมากขึ้น ไม่ว่าจะคนภาคอื่นๆ ก็สนใจในการร้องเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย ทางภาคเหนือหรือภาคใต้ก็ปรากฏมีดนตรีร่วมสมัย แต่ดนตรีอีสานร่วมสมัยจะมีภาพที่ชัดเจน มีเอกลักษณ์และมีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้น แต่อาจจะพัฒนายืดหยุ่นไปเรื่อยๆ ไม่ได้ติดกรอบในการพัฒนา ผสมผสานดนตรีร็อค หรืออื่นๆ วงลูกทุ่งขนาดใหญ่ในภาคอื่นๆ ก็ปรากฏแต่งดนตรีลูกทุ่งอีสาน วงลูกทุ่งหมอลำยังได้รับความนิยม ยังสามารถมีผลงานอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ทำให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ตอบโจทย์การที่คนอีสานไปทำงานกรุงเทพฯ จึงมีเพลงสะท้อนและได้รับความนิยม

ดนตรีอีสานร่วมสมัยเป็นบทเพลงที่เข้ากับยุคสมัยและได้นำเสนอดนตรีพื้นบ้านอีสานในรูปแบบที่มีความน่าสนใจและประทับใจแก่ผู้ฟัง นักสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยควรจะสร้างสรรค์งานในวิถีชีวิตของชาวอีสานในปัจจุบันและการบรรเลงมีความลงตัวกับยุคสมัย (บุลากร สมไสย, 2563) รูปแบบดนตรีอีสานร็อค

เมื่อฟังแล้วรู้เลยว่าเป็นเพลงอีสานแต่ดนตรีเป็นแนวร็อก แม้แต่วงโปงลางที่บรรเลงเพลงสมัยใหม่ ก็คือการใช้ดนตรีอีสานร่วมสมัยอีกลักษณะหนึ่ง สามารถที่จะปรับตัวให้สามารถเข้าร่วมสมัยได้ คำว่าปัจจุบันนี้คือความเป็นร่วมสมัย และมีระดับและส่วนผสมของดนตรีพื้นบ้าน การผสมผสานของดนตรีพื้นบ้านและมีการเปลี่ยนแปลงและรวมเข้ากัน การเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนแนวคิดในการสร้างสรรค์ ร้องหรือใช้ถ้อยคำเป็นอีสาน บางส่วนอาจเป็นดนตรีอีสาน ดนตรีอีสานเป็นตัวอย่งที่ดีในการผสมผสาน รับเอาเครื่องดนตรีต่างๆ เข้ามาตัวอย่างเช่น พิณเบส คีย์บอร์ด กลองชุด มีรูปแบบเครื่องดนตรีสากลเข้ามากการบรรเลงในแบบสำเนียงอีสาน อัตลักษณ์ของความเป็นอีสานยังคงรักษาไว้ได้แม้จะมีดนตรีอีสานร่วมสมัยเข้ามา

การสร้างสรรค์ในเครื่องดนตรีอีสานให้ดีขึ้น โดยใช้วัสดุ เทคโนโลยี เมื่อพัฒนาเสียงเครื่องดนตรีต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น พัฒนา ปีกอ้อหรือระบบขยายเสียง รับเสียง การศึกษาด้านนี้จะช่วยให้ทำงานเพลงอีสานร่วมสมัยได้ชัดเจนและมีคุณภาพมากขึ้น ทุกฝ่ายต้องช่วยกันศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องดนตรีให้มาตรฐานสูงขึ้น มีทางเลือกในรูปแบบเครื่องดนตรีอีสานที่มีเฉพาะทางมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การใช้งานเครื่องดนตรีอีสานในการสร้างสรรค์ร่วมสมัย (ภัชร คชภักดี, 2563) รูปแบบหรือสไตล์ในการนำเสนอ ซึ่งความเป็นดนตรีอีสานร่วมสมัยในปัจจุบันมีหลากหลาย ลักษณะรูปแบบ รูปแบบดนตรีอีสานร่วมสมัยที่มีการผสมผสานเข้ากับรูปแบบวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ หรือรูปแบบสไตล์ดนตรีต่างๆ เช่น pop rock jazz classic edm และดนตรีอีกหลากหลายลักษณะซึ่งในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมานี้ก็ถือว่าดนตรีอีสานร่วมสมัยแรกเข้ามามีบทบาทมากขึ้นดังนั้นการศึกษารูปแบบนี้ให้อีกความหมายหนึ่งคือ การรับใช้สังคมในบริบทที่เป็นอยู่ อีกทั้งยังมีลักษณะของรูปแบบดนตรีอีสานร่วมสมัยที่ใช้ประกอบการแสดง ว่าจะเป็นการแสดงพื้นบ้านการแสดงที่เป็นลักษณะสวยงาม การแสดงที่เป็นลักษณะละครการแสดงภาพยนตร์นั้น ดนตรีอีสานร่วมสมัยจึงเป็นสิ่งที่มีความสามารถในการปรับตัวพัฒนาและปรับวิถีคิดเพื่อที่จะทำให้ดนตรีอีสานนั้นสามารถรับใช้สังคมได้เป็นอย่างดี รูปแบบดนตรีอีสานร่วมสมัยหรือสไตล์ปัจจุบัน

นี้มีศิลปิน หรือผู้สร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยที่มีความหลากหลายสไตล์ ไม่ว่าจะ เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความชื่นชอบในสไตล์ดนตรีของตนเองไม่ว่าจะเป็น ฮิปฮอป เร้กเก้ ร็อค ป๊อป แจ๊ส หรือในลักษณะอื่นๆ ก็มีการนำดนตรีอีสาน เข้าไปผสมผสานทำให้เกิดลักษณะของดนตรีอีสานร่วมสมัยที่รับใช้ผู้คนในสังคมในบริบทหรือในกลุ่มผู้ฟังของตนเอง สรุปรูปแบบดนตรีอีสานร่วมสมัย รูปแบบเป็นส่วนสำคัญในการใช้ดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างเป็นทางการ รวมไปถึงการใช้ดนตรีพื้นบ้านอีสานที่อยู่ในมิติของความจริงในหลากหลายมิติอยู่บนบนส่วนของฐานความคิดในทางทฤษฎีดนตรีก็มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงรูปแบบจังหวะทำนองเสียงประสานก็มีความคล้ายคลึง แตกต่างในระบบบริบทต่างๆ กัน

แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย

แนวคิดและแรงบันดาลใจ ที่มีความต้องการที่จะทำการเรียบเรียงเสียงประสาน หรือประพันธ์เพลงอีสานร่วมสมัย ให้ตอบโต้กับสังคมในหลากหลายรูปแบบ ลักษณะซึ่งผู้สร้างสรรค์ผลงานก็อาจจะได้รับความต้องการจากสังคมในหลากหลาย ไม่ว่าจะมีงานจ้างหรืองานที่มีเป้าหมายชัดเจนในการที่ต้องการให้ผลิตงานในรูปแบบลักษณะใดมี concept มาให้เราก็ก็นักเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นได้ทำการสร้างสรรค์ ดังนั้นแรงบันดาลใจนอกจากจะมาจากเป้าหมายของ producer หรือผู้ที่ต้องการใช้งานเหล่านี้ก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งและอีกแรงบันดาลใจหนึ่งที่มีความสำคัญ การที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานดนตรีอีสานร่วมสมัยต้องการที่จะให้งานสร้างสรรค์นั้นเป็นเอกลักษณ์ผู้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งผู้สร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยก็จะมี ความชอบหรือความต้องการที่จะสร้างสรรค์ในรูปแบบดนตรีที่มีการเชื่อมโยงกับแนวคิด ในขณะที่แรงบันดาลใจอาจจะมาจากการคิดคำนึง ความสุขหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิต รวมไปถึงเรื่องราวในอดีตความรู้สึกต่างๆ ดังนั้นแรงบันดาลใจจึงเป็นแรงขับเคลื่อนที่มีความสำคัญในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย (ปัญญา นาแพงหมื่น, 2563) นอกจากนี้แรงบันดาลใจอีกลักษณะหนึ่งคือสิ่งที่ต้องการให้วงการดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นมีผลงานมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะให้มีความโด่งดังได้รับความนิยมนสูงขึ้น รวมทั้งผู้ที่เป็นครู อาจารย์อาจ

จะทำงานดนตรีอีสานร่วมสมัย สร้างสรรค์จากแรงบันดาลใจที่ต้องการให้ลูกศิษย์นั้น มีการขับเคลื่อนมีการสร้างสรรค์ผลงาน โดยที่ครูอาจารย์นั้นได้กระทำเป็นตัวอย่งาน นอกจากนี้แรงบันดาลใจอาจจะมาจากผู้อื่นที่เราได้ไปสัมผัสเรื่องราวแล้วนำมา ตกผลึกทางความคิด และเข้ามาสร้างสรรค์เป็นผลงานก็มีความเป็นไปได้ แรงบันดาลใจในดนตรีอีสานร่วมสมัยที่ใช้ในการสร้างสรรค์นั้นนอกจากมีความเข้าใจอันดีแล้ว ต้องเข้าใจในความถูกต้องท่ามกลางการใช้ชีวิตหรือการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน (ปรัชญา นันทชัย, 2563) แนวคิดดนตรีอีสานร่วมสมัยศิลปิน “อันแคนเขียว” ในอีกลักษณะหนึ่งซึ่งมีความโดดเด่นคือการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยของศิลปินอันแคนเขียว ลักษณะของการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ในระดับดี ได้มีการต่อยอดโดยการนำเครื่องดนตรีในวัฒนธรรมอื่นทั้งตะวันตกและตะวันตกเข้ามาบรรเลง หรือแม้กระทั่งใช้เครื่องดนตรีตะวันตกมาบรรเลงในแบบท่วงทำนองของอีสาน

แรงบันดาลใจที่เกิดจากความสนใจและอยากพัฒนาดนตรีอีสานให้ทันสมัย ผสมผสานดนตรีอีสานให้มีความน่าสนใจและโดดเด่น ด้วยขั้นตอน หาข้อมูล วางแผน หาเสียง เรียบเรียงเสียง ให้ความเป็นดนตรีอีสานโดดเด่นที่สุด การฟังเพลง หลากหลายและฝึกทำบ่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาที่ชอบในขณะนั้น บทบาทใช้เทคโนโลยีมากขึ้นกว่าเดิม ทดลองสิ่งใหม่ เช่น สร้างเสียงสังเคราะห์จากเครื่องดนตรีอีสาน แนวเพลงที่หลากหลาย นำเสนอรูปแบบใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา (อาทิตย์ กระจ่างศรี, 2563) สรุปลักษณะและแรงบันดาลใจ ดนตรีอีสานร่วมสมัย ถูกสอดแทรกต่อเติม หรือแฝงอยู่ในความเป็นศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของผู้ที่เข้าร่วมสร้างสรรค์ ดนตรีอีสานร่วมสมัย ในแนวคิดและแรงบันดาลใจ

2. บทบาทและสังคิตลักษณ์ดนตรีอีสานร่วมสมัย

บทบาทของดนตรีอีสานร่วมสมัยในการรับใช้สังคม ที่มีความสำคัญที่ ดนตรีอีสานร่วมสมัยมีบทบาทเข้าไปรับใช้สังคมอย่างต่อเนื่องและหลากหลายระดับ ในระดับความเป็นชาวบ้านก็จะทำให้นึกถึงวงโปงลางหรือวงดนตรีอีสานที่มีการนำ

บทเพลงที่เป็นสมัยใหม่หรือร่วมสมัยเข้าไปบรรเลงด้วยกัน ก็ถือว่าเป็นความร่วมมืออีกในระดับหนึ่ง คือเป็นในระดับที่เข้าถึงชาวบ้านง่ายๆ มีสัดส่วนที่มีความเชื่อมโยงอย่างเช่น มีการนำเพลงลูกทุ่งหรือลูกทุ่งหมอลำหรือลูกทุ่งอีสานที่มีความไพเราะเข้ามาบรรเลงร่วมกับวงโปงลางมีลักษณะจังหวะการเล่นที่มีความแตกต่างเพิ่มเติมไปจากการบรรเลงแบบดั้งเดิม ดังนั้นบทบาทในระดับชาวบ้านนี้ก็สามารถที่จะเข้าถึงได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นวงโปงลางประยุกต์ วงหมอลำซิ่ง หรือหมอลำประยุกต์ในการรับใช้สังคม บุญประเพณีในหมู่บ้านต่างๆ (ประพิน สมไสย, 2563) ดนตรีอีสานร่วมสมัยฟังแล้วเกิดจินตนาการ เพิ่มพลังกาย ใจ ให้ต่อสู้กับสังคมปัจจุบันได้ดี (วิชิต ภัคศิริรัตน์, 2563)

การนำเครื่องดนตรีตะวันตก คีย์บอร์ด อิเล็กโทรน กลองชุด เข้ามาร่วมบรรเลงผสมผสาน ปรากฏการณ์เหล่านี้ก็อาจจะเรียกได้ว่าเกิดจากการทดลองของศิลปินหมอลำหรือนักร้องได้นำมาใช้แล้วเกิดการขอความพื่อตีความลงตัวของการแสดงศิลปะต่างๆ จึงทำให้เกิดความนิยมในลำดับต่อไป นอกจากนี้บทบาทในการรับใช้สังคมในระดับวัยต่างๆ ความเป็นวัยรุ่นหรือความเป็นทันสมัยอย่างเช่น การที่ขอบดนตรีป๊อป ดนตรีร็อก ดนตรีแจ๊ส ดนตรีอิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทในสังคมปัจจุบัน ในความเป็นคนอีสานหรือภาคอีสานเองก็ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงพ้นได้วัยรุ่นหรือคนรุ่นใหม่หรือผู้ที่ชื่นชอบบทเพลงแนวต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอื่นๆ เข้ามาจึงมีการนำมาผสมผสานกับดนตรีอีสานแบบดั้งเดิมแล้วนำมาสร้างสรรค์ใหม่นั้น สรุบบทบาทดนตรีอีสานร่วมสมัยในการรับใช้สังคม การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อรับใช้สังคมได้ เป็นวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์สำคัญที่จะส่งเสริมให้ศิลปินผู้สร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นพัฒนาทั้งตนเองและวงการดนตรีอีสานร่วมสมัยรวมไปถึงพัฒนาสร้างนักสร้างสรรค์ต่างๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ผลงานออกมาในทิศทางที่มีการพัฒนาใช้สังคมอย่างต่อเนื่อง

ด้านการศึกษา ในสถาบันการศึกษาต่างๆ เริ่มให้ความสำคัญกับดนตรีอีสานร่วมสมัยมากขึ้น เนื่องจากในต่างประเทศหรือในประเทศไทยเริ่มมีการตอบรับหรือมีงาน หรือมีบทบาทเข้าไปในหลายภาคส่วนและเป็นการเชื่อมโยงดนตรีที่จะมีการ

เผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศดนตรีอีสานร่วมสมัย จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นบทบาทในการรับใช้สังคมในด้านการศึกษาก็ได้เป็นอย่างดี บทบาทของดนตรีอีสานร่วมสมัยในด้านการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้กับนักศึกษานักเรียนได้มีการฝึกหรือเรียนรู้ รวมทั้งสร้างดนตรีอีสานร่วมสมัยในรูปแบบต่างๆ ทำให้เกิดความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันมีการเปิดกว้างมากยิ่งขึ้นทำให้บทบาทในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยมีความทันสมัยและมีความเป็นสมัยใหม่อย่างดี บทบาทดนตรีอีสานร่วมสมัยในด้านการศึกษาปัจจุบันนี้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็เริ่มมีการพัฒนาให้ความสำคัญกับดนตรีอีสานร่วมสมัยมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นดนตรีประกอบการแสดงของนาฏศิลป์สร้างสรรค์ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้นักดนตรีอีสานสร้างสรรค์แบบร่วมสมัย ดังนั้นจึงมีการพัฒนาหรือมีการมีความต้องการดนตรีอีสานร่วมสมัยในบทบาทของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น

ด้านการท่องเที่ยว บทบาทของดนตรีอีสานร่วมสมัยในการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดมูลค่าเกิดรายได้ดนตรีอีสานร่วมสมัย ปรากฏอยู่ในการแสดงที่อยู่ตามสถานที่ท่องเที่ยวใหญ่ๆ หรือการที่วงดนตรีอีสานร่วมสมัยนำไปบรรเลงในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศก็จะทำให้ผู้คนในต่างประเทศหรือในประเทศนั้นได้รับความสุขสนุกสนาน ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เป็นสิ่งที่สังเกตได้คือความเป็นดนตรีอีสานจะมีสัญลักษณ์ของความสุขสนุกสนานจังหวะที่มีความสนุกสนานจะนำมาซึ่งหัวใจของอรรถรสของเสียงเพลง ดนตรีอีสานร่วมสมัยมีบทบาทเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมอันยอดเยี่ยมอย่างเช่น ถ้าเราไปแสดงในประเทศตะวันตกถ้าเรามีส่วนของดนตรีตะวันตกสอดแทรกเข้าไปเชื่อมโยงผู้ฟังก็จะง่ายขึ้น เป็นสิ่งที่ทำให้ดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นได้รับความนิยมและทำให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ดี

ด้านการเผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศ บทบาทของดนตรีอีสานร่วมสมัยในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมนั้น มีมาตั้งแต่อดีตหลายยุคหลายสมัย ดนตรีมีความยืดหยุ่นและมีความสุขสนุกสนานและไม่ได้มีข้อบัญญัติถึงเรื่องจะนำสิ่งใดมาผสมสิ่งใดแล้วไม่ถูกต้อง ความสำคัญและความจำเป็นของไปของดนตรีพื้นบ้านนั้นจึงสามารถ

ที่จะยืดหยุ่นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้อย่างตลอดเวลา ถึงอย่างไรก็ดีบุคคลที่อยู่ในวันวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นก็มีความชัดเจนในดนตรีของตนเอง ความร่วมสมัยจึงเกิดขึ้น ในลักษณะที่มีวัฒนธรรมดนตรีในยุคสมัยอื่นๆ หรือในวัฒนธรรมที่ต่างกันจึงมีการนำมาผสมผสาน ดังนั้นบทบาทในการรับใช้สังคมของดนตรีอีสานร่วมสมัยในปัจจุบัน จึงกล่าวได้ว่าเป็นส่วนที่สร้างความเชื่อมโยงที่อยู่ในมิติของสิ่งที่เรียกว่าการปรับตัวที่ให้การยอมรับได้ทั้งในและต่างประเทศ ถ้ามีการร้องขอหรือมีความต้องการไปแสดงในต่างประเทศก็สามารถที่จะผสมผสานท่วงทำนองในแต่ละวัฒนธรรมที่ไปได้อย่างนี้ก็เป็นความสะดวกในการปรับตัวของดนตรีอีสานร่วมสมัยทำให้เกิดความหลากหลาย ใช้บริบทสังคมในด้านบทบาทหน้าที่ของการรับใช้สังคมในเรื่องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจคือสิ่งที่มีผลกับนักดนตรีอีสานร่วมสมัย รายได้ รายจ่าย การจ้างงานนักดนตรีอีสานร่วมสมัย ลักษณะของการจ้างงานนั้นหลายๆ วงหลายๆ ศิลปินที่เป็นดนตรีอีสานร่วมสมัย ก็มีงานอยู่ต่อเนื่องแต่จะไม่ได้ถึงขั้นวันต่อวัน เพราะว่าลักษณะของดนตรีอีสานร่วมสมัยในระดับร่วมสมัยมากๆ นั้น การเข้าถึงของผู้ฟัง รวมไปถึงผู้จ้างงานค่อนข้างที่จะมีจำกัด แต่ถ้าเป็นดนตรีอีสานร่วมสมัยในระดับที่ผู้คนส่วนใหญ่เข้าใจได้ง่ายและเข้าถึงได้ก็จะมีผู้ที่สนใจมาก นอกจากนี้ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งอาจจะมาจากกระแสความนิยมในตัวศิลปินนั้นๆ ผู้ฟังอาจจะไม่เข้าใจเพลงแต่เขาชื่นชอบศิลปิน ก็มีความเป็นไปได้ ถึงอย่างไรก็ดี ในประเทศตะวันตกและหรือผู้ที่สนใจและเข้าใจในดนตรีร่วมสมัยจะมีอยู่ทั่วโลกจะสามารถเข้าใจได้ดี ดังนั้นตลาดงานดนตรีอีสานร่วมสมัยขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่เราจะสื่อสารกับกลุ่มใด ก็ทำงานให้เข้ากับลักษณะของกลุ่มนั้นๆ หรือ การที่สร้างงานอย่างเป็นตัวตนไม่ได้มุ่งเน้นที่คนฟังก็ดีมาก เพราะจะได้งานที่มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ น่าติดตาม เปิดโลกของดนตรีอีสานร่วมสมัยแบบใหม่ๆ ต่อไป ดนตรีอีสานร่วมสมัยปัญหาตลาดงานที่มีในปัจจุบันคือเรื่องตลาดที่รองรับงานลักษณะนี้ยังคงค่อนข้างน้อย เนื่องจากผู้ที่ระบิโรคนงานในลักษณะที่เป็นวงดนตรีอีสานร่วมสมัยที่มีสัดส่วนการผสมผสาน

ที่มีความแปลกใหม่ไปจากเดิมเป็นอย่างมาก สรุปลด้านเศรษฐกิจ เป็นการเพิ่มมูลค่า ทั้งจากการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างความบันเทิงสร้างความสุข สนุกหรือศาสตร์ให้กับผู้ชม

บทบาทดนตรีอีสานร่วมสมัยในกลุ่มน้ำโขง ดนตรีอีสานร่วมสมัยในบริบทของสังคมกลุ่มน้ำโขง สิ่งที่ปรากฏเห็นได้ชัดคือลักษณะของดนตรีอีสานสามารถที่จะสอดแทรกและสร้างสีสัน ไม่ว่าจะเป็ในด้านกาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเครื่องดนตรีอีสานสามารถประยุกต์บรรเลงได้ ในลักษณะทั้งเครื่องเดี่ยวและการประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานร่วมสมัยจึงเป็นลักษณะหนึ่งในบริบทกลุ่มน้ำโขงไม่ว่าจะเป็นไทยและลาวหรือในบริบทกลุ่มน้ำโขงมีการแลกเปลี่ยนการบรรเลงแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม การนำเข้าสู่ออกจำหน่ายแลกเปลี่ยนเครื่องดนตรีกันรวมถึงการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทของดนตรีอีสานร่วมสมัยที่ส่งผลหรือมีบทบาทในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง สรุปลบทบาทดนตรีอีสานร่วมสมัยในกลุ่มน้ำโขง มีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ผู้คน สังคม หลากหลายอย่างได้ถูกผูกมัดกันไว้ ศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีก็เช่นเดียวกัน ดนตรีอีสานร่วมสมัยในบริบทสังคมกลุ่มน้ำโขง จึงมีการรับเอาศิลปวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ เข้ามาเพื่อปรับปรนให้วัฒนธรรมดนตรีร่วมสมัยของตนสามารถเชื่อมโยงในบางลักษณะเข้ากับผู้คนในสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบัน

บทบาทดนตรีอีสานร่วมสมัยในบริบทอาเซียน ดนตรีอีสานได้ถูกใช้เป็นสื่อกลาง ในการเป็นสัญลักษณ์เผยแพร่วัฒนธรรมออกไปในหลายๆ ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมดนตรีดนตรีอีสานร่วมสมัยหลายครั้งที่ตัวแทนนำไปเผยแพร่ก็มีการบรรเลงในลักษณะร่วมสมัยเพื่อที่จะปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้สามารถดำรงอยู่ได้ในยุคสมัยในปัจจุบัน ประชาคมอาเซียนได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการเชื่อมโยงในหลายมิติ รวมไปถึงการเชื่อมโยงในด้านศิลปวัฒนธรรม ดนตรีก็เป็นส่วนหนึ่งของการเชื่อมโยงนั้น สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญคือ ความหมายในการแลกเปลี่ยนดนตรีร่วมสมัยในประชาคมอาเซียน มีการจัดตั้งวงดนตรีอาเซียนขึ้น ซึ่งท่านอาจารย์อานันท์ นาคคง ท่านเป็นผู้สำคัญในโครงการนี้เป็นการรวมการบรรเลงจากดนตรีหลากหลายชาติพันธุ์เข้ามาบรรเลงร่วมกันเป็นวงดนตรีอาเซียน

ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญดนตรีอีสานก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการบรรเลง ดังนั้นวงดนตรีร่วมสมัยมีลักษณะวงดนตรีอีสานร่วมสมัยเกิดขึ้นและได้รับความนิยม สร้างคุณค่าและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันก็ถือว่าเป็นอีกบทบาทของดนตรีอีสานร่วมสมัยจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ ดังนั้นสิ่งนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความหมายในกลุ่มประชาคมอาเซียนโดยเฉพาะในเรื่องของดนตรีอีสานได้มีการทำร่วมสมัยให้เกิดบริบทในอาเซียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ดนตรีอีสานร่วมสมัยก็มีบทบาทในลักษณะที่เป็นทั้งในเรื่องการเผยแพร่ดนตรีเข้าไปในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนแต่ยังไม่มากเท่าไรนักเป็นแค่เพียงการแลกเปลี่ยน

ดนตรีอีสานร่วมสมัยประกอบการแสดง ในการทำการสร้างสรรค์ละครเวที โดยนำเอาวรรณกรรม สันนิษฐาน หรือสร้างขึ้นใหม่ “สุดสะแนน” สร้างสรรค์การแสดงโดยอาจารย์พชญ อัครพราหม์ นักแสดง เรื่องราว องค์ประกอบ บทการแสดง งานที่เป็นละครเวทีบทพูดมีความสำคัญ พุทธศาสนาอีสาน ผู้กำกับเป็นผู้ดูแลต้องการให้นักแสดงสื่อสารกับผู้ชม ดนตรีอีสานใช้เสียงแทนตัวละคร การตีความโดยการใช้เครื่องดนตรี ไม่ใช่แค่เอาเพลงอีสานมาใช้ในงาน ให้ทุกๆ เครื่องดนตรีเป็นตัวละครการทำงานเริ่มจากบทสู่นักดนตรีอีสานร่วมสมัย ละครสันนิษฐาน ได้รับความนิยมจาก ลาว เวียดนาม กรุงเทพฯ ดนตรีอีสานช่วยเชื่อมผู้ชม คำผญา คนอีสานเข้าใจได้ ดนตรีช่วยสนับสนุนเชื่อมโยงให้เข้าถึงการแสดง มีอารมณ์ร่วมกับการแสดง ข้ามวัฒนธรรม ข้ามภาษา ใช้ดนตรีเป็นภาษาสื่อสารที่ช่วยได้ดี สัญลักษณ์ที่แฝงไว้ผ่านดนตรี คนต่างวัฒนธรรมก็เชื่อมโยงได้ดี ดนตรีอีสานช่วยเปิดให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ใช้ความรู้สึกที่มีผลกระทบต่อผู้ชม การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยประกอบการแสดงในงาน หยับอีสาน การแสดงชุด “สุดสะแนน” รูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ดนตรีคือ อาจารย์อาทิตย์ กระจ่างศรี ลักษณะของรูปแบบ ผู้สร้างสรรค์พยายามให้อิสระกับผู้บรรเลง เพียงแต่กำหนดให้ใช้บทเพลงหรือลาย ที่มีความสั้นไหลและเข้าถึงอารมณ์ของนักแสดง รูปแบบใหม่ในบางช่วงที่มีความพิเศษของท่อนเพลงนี้ ทำให้การเชื่อมต่อและเชื่อมโยงกับการแสดงละครดูน่าสนใจมากขึ้น ทำนอง มีทั้งความสนุกสนานและบางครั้งมีความเศร้าจากเครื่องดนตรีอีสานเช่น โหวด แคนเป็นเครื่องดนตรีที่มี

ความโดดเด่นในการสร้างทำนองประสานกับเสียงพิณ แคนทำหน้าที่เป็นเครื่องดนตรีสนับสนุนทางเดินทำนองได้ดี จังหวะ เครื่องประกอบจังหวะคือกลอง ทำหน้าที่ควบคุมจังหวะ รักษาความสม่ำเสมอของการบรรเลงประสมวง

งานสร้างสรรค์ที่มีคนหลากหลายมาทำงานร่วมกัน ค้นหาภูมิปัญญาเรื่องเล่าเช่น “สุดสะแนน” ดนตรีช่วยเป็นองค์ประกอบหลัก อารมณ์เนิบช้า สนุก รัก โรแมนติก ดนตรีช่วยสื่อสารได้ดีมาก คนนอกวัฒนธรรมมาชม สามารถเข้าใจผ่านเสียงดนตรีด้วยความจริงใจผ่านเสียงดนตรี ดนตรีมีพลวัตรเคลื่อนไปตามบท การสร้างงานในฝั่งของการละคร ดนตรีอีสานจะไม่เสื่อม ยังคงอยู่ แม้จะเป็นเครื่องดนตรีชิ้นเดียวก็สามารถที่จะนำพาอารมณ์ได้ดี ทดลองผ่านเสียงหายใจเข้าออก และจะมีความนิยมมากขึ้นตามการปรับใช้ ความชอบในรายละเอียด ครูพักลักจำ การตีความนำมาใช้ในงานบทละคร เห็นภาพในจินตนาการและเสียงก็จะเข้ามาผ่านการสื่อสารผ่าน music director อยากรู้ได้อารมณ์ในแบบใด ทดลองทำ ลองแบบนี้อีกหนึ่งที การตีความถูกส่งต่อไปยังนักดนตรี มีจินตภาพในเครื่องดนตรีอีสาน 3-5 ชิ้น โดยใช้อิสระการดำเนินทำนองที่สัมพันธ์กัน

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความเป็นร่วมสมัย ต้นทางมาจากความคิด ปัจจุบันคือร่วมสมัย แรงกระเทบ มาจากนักดนตรีเอง การแสดงและดนตรีต่างก็ทำหน้าที่เป็นร่วมสมัย ความดั้งเดิมอาจหมายถึงนานมาแล้วใน 80 ปีที่แล้วเป็นต้น ผู้สร้างอาจจะตายไปแล้ว มียุคสมัยแต่ละยุคสมัย หลายพันปี ซึ่งแยกได้ยากในบางส่วน บรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึกเชื่อมโยงกับผู้คนในปัจจุบันได้เช่น เพลงกล่อมลูก ยังคงความร่วมมืออยู่ การเจาะจงเครื่องดนตรีที่เข้ามาแต่โบราณแต่นำเสนอผ่านเสียงหรือกระบวนการคิด ที่ไม่จำกัดในกายภาพของเครื่องดนตรีอีสานเท่านั้น การเจาะจงถึงความหมายของการละครร่วมสมัยก็ยังไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับการตีความในแต่ละบุคคล รูปแบบที่ผสมผสานก็ร่วมสมัยได้ การร่วมสมัยจึงเป็นขอบเขตของช่วงเวลาและการอธิบายที่ต่างกัน ดนตรีอีสานดั้งเดิมนั้นความเป็นพื้นบ้านคืออิสระ กล้าเล่น กล้าทดลอง จินตนาการ ออกมาได้อย่างอิสระ เทคนิคที่หลากหลายของศิลปินดนตรีพื้นบ้าน สามารถเล่นไหวได้ดีในดนตรีอีสาน ดนตรี

อีสานก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ อยู่แล้ว เพียงยืมแนวทางมาปรับใช้บ้างตามรูปแบบ ตามวิธีการที่ต้องการใช้งานจากดนตรีอีสาน การสร้างเสียงในแบบใหม่ เช่น ฮิปฮอป เชื่อมโยงกับคนรุ่นใหม่ได้ มองเห็นข้อดีสามารถสร้างสรรค์ที่ดีในงานศิลปะนี้ได้

ข้อดีของดนตรีพื้นบ้านอีสาน คือสามารถบรรเลงได้อิสระ เปิดโอกาสให้ทดลองได้มากกว่าดนตรีพื้นบ้านในภาคอื่น ดนตรีอีสานค่อนข้างปรับตัวได้ง่ายกว่า มีความหลากหลาย ดนตรีอีสานไม่มีอะไรที่ไม่ควรทำ สามารถทำการสร้างสรรค์ได้โดย สื่อสารจินตภาพ สั้นไหล อิสระต่อเครื่องมือที่บรรเลงโดยใช้เทคนิคนี้ในการทำงานดนตรีอีสานร่วมกับละคร ซึ่งจะทำงานได้ดีกว่าดนตรีไทยซึ่งมีขอบ แต่ก็สามารถทำได้ และต้องกล้าทำ มีความเข้มแข็งมากพอ โนห์ราก็มีขอบค่อนข้างชัดเจน วงดนตรีและศิลปิน รัศมิ อีสานโซล เป็นตัวอย่างที่การร้องหมอลำนำเสนอเป็นโซล ออกมาอย่างดี ดนตรีอีสานมีความสั้นไหลได้มากกว่าในการทำงานร่วมกับการแสดง สามารถกระโดดไปทำงานกับดนตรีการแสดงการเคลื่อนไหวต่างๆ ได้ดี แนวโน้มการทำงานละครร่วมกับดนตรีอีสานในอนาคตจะมีมากขึ้นอีก อยากทำอย่างอื่น แต่อยู่ในรูปแบบดนตรีอีสานที่เชื่อมโยงได้ เสียงแคนที่รู้สึกเข้าไปข้างในดนตรีอาจจะเปลี่ยนไป แต่ยังคงเอกลักษณ์ของเสียงเป็นดนตรีอีสาน ความเชื่อมโยงระหว่างคนรุ่นใหม่กับความเป็นดนตรีอีสานยังคงเชื่อมโยงกันได้ งานที่อยากทดลองกับดนตรีอีสาน musical โดยวิธีการนำเสนอแบบฝรั่งและอีสานที่มีความสำคัญในอัตลักษณ์ที่เป็นสากล แต่ไม่ทิ้งต้นทางของความเป็นดนตรีอีสาน ไม่ทิ้งแก่นของความเป็นอีสานผสมผสานและพัฒนาในแบบสากล (พชญ อัครพรหมณ์, 2563)

บทเพลงที่ 2 “ฮอยฮัก” ผู้สร้างสรรค์คืออาจารย์สินินภา สารสาสและอาจารย์ภูวนัย ดิเรกศิลป์ รูปแบบ บรรเลงดนตรีอีสานแต่มีความโดดเด่นในเรื่องรูปแบบ (ท่อนเพลง) การปล่อยพื้นที่ว่าง การใช้ความเงียบ การสะกดจิตใจผู้ชมด้วยเสียงดนตรี มีรูปแบบที่ซ้ำเร็วอย่างเหมาะสมและน่าติดตาม มีร้องประกอบการสร้างสรรค์ผลงานเพลงดนตรีอีสานร่วมสมัยขึ้นมาโดยจัดแสดงเป็นครั้งแรกที่โรงละครคณะศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นโรงละครใหญ่ลักษณะของการผสมวงเป็นการ

ประสมวงในแบบของวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน แม้จะมีเครื่องดนตรีบางเครื่องที่อาจจะมองดูแล้วเป็นเครื่องดนตรีของชาวอีสานหรือไม่ยกตัวอย่าง เช่น ตะโพนหรือกลองใหญ่ที่นำมาใช้นั้นเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานหรือไม่ แต่ก็ไม่ใช่ว่าประเด็นสำคัญเท่าไรนัก เพราะว่าเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอย่างแน่นอนแต่ น่าจะเป็นของวัฒนธรรมอื่น ซึ่งก็อยู่ในประเทศไทย ก็ไม่ได้ทำให้บทเพลงนั้นมีทิศทางที่เปลี่ยนออกไปจะความตั้งใจของผู้สร้างสรรค์เครื่องดนตรีที่ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองหลัก

บทเพลงที่ 3 “หมอลำพื้น” ผู้สร้างสรรค์คือศาสตราจารย์พรรัตน์ ดำรุงและอาจารย์ดวงฤทัย บุญสินชัย งานดนตรีร่วมสมัยในบทเพลงลำพื้นหมอลำพื้นขับลำ โดยอาจารย์ดวงฤทัย บุญสินชัย ถ้าโดยปกติทั่วไปแล้วกลอนลำพื้นที่ใช้ลำก็เป็นไปตามปกติธรรมดาแต่ในคราวนี้ลักษณะการลำพื้นถูกยกให้แตกต่างออกไปจากลักษณะเดิมก็คือการใช้รูปแบบซ้ำวนไปวนมาหลายรอบ โดยใช้แคนประกอบการขับลำพื้นก็เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังนั้นเกิดความสงสัย เหมือนกับว่าเนื้อหาของบทกลอนลำสั้นเกินไปไม่เดินกลอนต่อไป จุดนี้เองทำให้เป็นจุดที่น่าสนใจถ้าเปรียบเทียบกับแล้วผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะให้ออกมาเป็นความตั้งใจของผู้สร้างสรรค์ที่จะให้ออกมาในลักษณะนี้จึงเป็นการทดลองการลำพื้นในอีกลักษณะหนึ่ง

สังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย

สังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัยหมายถึง ส่วนประกอบที่อยู่ในตัวดนตรีอีสานร่วมสมัยได้แก่จังหวะ ทำนอง เสียง ประสาน รูปแบบ รูปแบบในที่นี่หมายถึงท่อนเพลง ซึ่งสังคีตลักษณะนี้จะเน้นไปที่การสร้างสรรคดีนตรีอีสานร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่ในบริบทสังคมอีสาน การวิเคราะห์สังคีตลักษณะ วงสันทนาการอีสานร่วมสมัย ของนักศึกษาสาขาดนตรีพื้นเมืองคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ร่วมบรรเลงกับวงดุริยางค์ทหารอากาศจากประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงที่โรงละครคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในวันที่ 25 มิถุนายน 2562 ในการแสดงร่วมสมัยครั้งนี้ลักษณะของการประสมวงมีเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานได้แก่ แคน พิณ ซอ วงโปงลาง โห่ซอองและหมอลำ ส่วนของนักดนตรีจากวงดุริยางค์ทหารอากาศสหรัฐอเมริกา ได้มีการร่วมบรรเลงเครื่องดนตรีได้แก่เปียโน ดับเบิลเบสและกีตาร์

ไฟฟ้า ลักษณะของการบรรเลงมีการร่วมบรรเลงของมือกลองที่เป็นชาวอเมริกันในตำแหน่งกลองชุด และร่วมบรรเลงกลองตะโพนในวงดนตรีที่บ้านอิสาน บรรเลงดับเบิลเบสประกอบดนตรีอิสานร่วมสมัยผู้เล่นดับเบิลเบสเป็นชาวอเมริกัน วิธีการบรรเลงจะไขว้นซ้ำๆ

รูปแบบ สังคีตลักษณะของดนตรีอิสานร่วมสมัยในด้านรูปแบบ ในด้านรูปแบบนี้หมายถึงท่อนเพลง การวางท่อนเพลงของดนตรีอิสานร่วมสมัยนั้นมีความหลากหลายลักษณะซึ่งจะเชื่อมโยงกับรูปแบบหรือสไตล์ของเพลงต่างๆ เช่น ถ้าเป็นเพลงลูกทุ่งหมอลำ จะมีวิธีการวางท่อนเพลงจำนวนห้องเพลงที่มีความเชื่อมโยงกับบริบทในการเรียบเรียงเสียงประสาน เพื่อให้ตอบโจทย์ในของกลุ่มของบทเพลงนั้นๆ เช่น ถ้าเป็นลูกทุ่งอิสานก็ต้องดูอีกว่า ต้องการที่จะเชื่อมโยงกับตลาดกลุ่มใด ลูกทุ่งอิสานก็มีตั้งแต่ลักษณะดนตรีที่มีระดับของความทันสมัยที่แตกต่างกัน การใช้รูปแบบหรือท่อนเพลงนั้น จึงมีความสำคัญ ดนตรีที่เป็นดนตรีบรรเลงและดนตรีที่เป็นดนตรีประกอบการร้อง รูปแบบดนตรีที่เป็นประกอบการขับร้องนั้นไม่ว่าจะเป็นเพลงลูกทุ่งหมอลำหรือลักษณะการร้องในลักษณะอื่นๆ ที่มีดนตรีอิสานร่วมสมัยเข้ามาผสมผสานนั้นมีความอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานเกิดขึ้น งานที่เป็นลักษณะดนตรีทดลองนั้นก็อยู่อย่างแต่ยังไม่ได้เป็นที่นิยมเท่าไรนัก กลุ่มผู้ชมผู้ฟังกับกลุ่มผู้สร้างสรรค์ผลงานก็ต้องเชื่อมโยงกัน

จังหวะ ในอดีตการร่วมสมัยก็ถือว่าดนตรีพื้นบ้านที่มีการใช้จังหวะแบบดั้งเดิมพัฒนามาจากจังหวะดั้งเดิม ภายหลังก็เริ่มมีวัฒนธรรมดนตรีจังหวะอื่นๆ เข้ามา นักดนตรีอิสานก็มีการครุพักลักจำนำ มาผลิตหรือนำมาเพิ่มเติมเสริมแต่งให้เป็นจังหวะที่มีความเหมาะสม ก็จะเป็นท่วงทำนองที่ได้รับความนิยมก็คือจังหวะหมอลำทางภาคอิสานหรือจังหวะที่เข้ากับการขับร้องจังหวะลำเพลิน ลำเดินขอนแก่นหรือจังหวะที่เข้ากับการร้องอื่นๆ ที่มีความสนุกสนาน ดังนั้นเหตุผลหนึ่งในการสร้างสรรค์ในด้านจังหวะนี้มาจากความนิยมในส่วนของความเป็นบริบทของความชื่นชอบของผู้รับฟังดนตรีอิสานร่วมสมัยในปัจจุบันและยังถือว่าการสร้างสรรค์ด้านจังหวะนั้นถูกพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ ด้วยการนำเครื่องดนตรีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น

เครื่องดนตรีตะวันตก (กลองชุด)หรือเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบจังหวะอื่นนำเข้ามาใช้ซึ่งเครื่องดนตรีนั้นก็จะมีวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีนั้นอย่างมีเอกลักษณ์ซึ่งก็มีการปรับตัวเข้ากับจังหวะของความเป็นอีสาน ด้านจังหวะดนตรีอีสานนั้น ในตัวของความเป็นอีสานก็มีพัฒนาการมีการรับเอาวัฒนธรรมต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ เมื่อมีการใช้บ่อยครั้งก็อาจจะเกิดการจดจำการลอกเลียนแบบ การนำเข้ามาใช้ในวงโปงลางหรือวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโดยเฉพาะคนรุ่นหลัง ผู้ที่มีความสนใจในการสร้างสรรค์ก็อาจจะนำแนวคิดหรือวิธีการรวมไปถึงขั้นตอนในการสร้างสรรค์การเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีอีสานในลักษณะต่างๆ โดยมีการเพิ่มรายละเอียดเข้าไปในจังหวะก็จะทำให้เกิดสีสันใหม่ๆ ของจังหวะดนตรีอีสานมากขึ้น ผู้สร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยอาจจะนำจังหวะอื่นๆ ที่เป็นวัฒนธรรมอื่นหรือจังหวะของดนตรีตะวันตกเข้ามาประยุกต์สอดแทรกเข้าเพื่อให้เกิดสีสันใหม่ๆ สิ่งนี้ก็จะเป็นการพัฒนาต่อยอดและยังเป็นการทดลองรวมไปถึงเป็นการทำให้ผู้ฟังนั้นได้รับบรรณรสหรือสิ่งใหม่ๆ

ทำนอง สังกีตลักษณ์ในดนตรีอีสานร่วมสมัยในด้านทำนอง เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในด้านท่วงทำนองของดนตรีอีสานร่วมสมัย กล่าวได้ว่าท่วงทำนองนั้นส่วนหนึ่งมาจากทำนองของหมอลำ ท่วงทำนองของการขับร้องพื้นบ้านอีสานก็นำมาพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ต่อยอด ตัดทอน เพิ่มเติมแต่งทำนองหรือเลียนแบบทำนอง การร้องลำหรือเลียนทำนองของแคนที่ใช้ประกอบหมอลำ เมื่อได้ฟังมากๆ ก็ทำให้เกิดการจดจำตกผลึกและสร้างสรรค์ ตัดแปลงท่วงทำนองต่างๆ ออกมา ดังนั้นในด้านท่วงทำนองของดนตรีอีสานร่วมสมัยส่วนหนึ่งท่วงทำนองดนตรีจะได้รับอิทธิพลมาจากทำนองหมอลำหมอแคน นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่ท่วงทำนองของดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นจะมาจากวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ ซึ่งนำมาใช้ด้วยเครื่องดนตรีอีสานบรรเลง ดนตรีในลักษณะอื่นๆ ก็เข้ามามีบทบาททำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้นได้รับชมรับฟังอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้ได้รับอิทธิพลในส่วนนี้รวมไปถึงนักดนตรีในปัจจุบันก็มีการรับเอาวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ ในการที่ตนเองได้บรรเลง

เสียงประสาน การวิเคราะห์สังคีตลักษณ์ในด้านเสียงประสานในดนตรีอีสานร่วมสมัยการประสานเสียงนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่ 2 แนวขึ้นไปการประสานเสียงเกิด

ขึ้นทั้งที่เป็นเครื่องดนตรีเดียวกันก็มี การประสานเสียงรวมไปถึงการประสานเสียงร้องในลักษณะของการขับร้องเป็นการประสานเสียงอีกลักษณะหนึ่ง หรือการประสานเสียงระหว่างดนตรีกับการขับร้อง สิ่งหนึ่งที่พบในการประสานเสียงคือการนำวิธีการประสานเสียงมาใช้ในดนตรีอีสานร่วมสมัยอย่างเป็นทางการ เช่น ในการบรรเลงพิณ การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานที่ใช้ประกอบการแสดงฟ้อนรำ ในลักษณะของศิลปะนิพนธ์ในปัจจุบันการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานนั้นมีการนำเข้ามาบรรเลงประสานเสียงใน ลักษณะเสียงที่ออกมานั้นก็มีความแปลกแตกต่างและไพเราะสวยงามเหมาะกับการสร้างสรรค์ที่เป็นความร่วมมือ

เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีอีสานวงเอเชีย 7 เป็นอีกรวงหนึ่งซึ่งมีการนำเครื่องดนตรีอีสานเข้ามาบรรเลงประกอบในวง ซึ่งในวงนั้นเองรู้สึกว่าจะเป็นการเล่นในสไตล์แจ๊ส มีเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีอีสานบรรเลง ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีอีสานคือ อาจารย์ต้นตระกูล แก้วหย่อง โดยบรรเลงพิณ แคน เป็นเครื่องดนตรีหลักในการบรรเลง วงเอเชีย 7 วงหนึ่งซึ่งมีการผสมผสานบทเพลงได้อย่างลงตัวและมีคุณค่าทางดนตรี ลักษณะการบรรเลงดนตรีอีสานร่วมกับวงลักษณะนี้จึงเป็นลักษณะที่เกิดคุณค่าทางมิติทางวัฒนธรรมดนตรีอีสานร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี ถือว่าวงเอเชีย 7 เป็นอีกรวงหนึ่งซึ่งประสบความสำเร็จในการนำดนตรีอีสานเข้ามาบรรเลงได้อย่างงดงาม นอกจากนี้ยังมีวงดนตรีพื้นบ้านอาจารย์อ้น แคนเขียว อาจารย์ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ อาจารย์ละมุด ทรัพย์ผาด อาจารย์ทองใส ทับถนน พ่อเมฆ ศรีกีฬาฬ มีการบันทึกเสียงดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีความคมชัดและความละเอียดสูง

การเรียบเรียงเสียงประสาน การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย ในปัจจุบันก็ถือว่าการพัฒนาไปตามยุคตามสมัยที่เป็นส่วนสำคัญคือสัดส่วนในการสร้างสรรค์ ยกตัวอย่างเช่น การเรียบเรียงเสียงประสาน ในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นถือว่ามีหลากหลายและมีความประสงค์ที่จะผสมผสานกับวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ เข้ามาเพิ่มเติมมากขึ้น ทำให้เกิดมิติของการศึกษาเรียนรู้ที่เป็นการทดสอบตลาดจะเห็นได้ว่าผู้เรียบเรียงเสียงประสานก็มีจำนวนหนึ่งทำงานรับใช้สังคม มองดูว่าสังคมในการรับฟังแบบไหน ชอบงานลักษณะใด ก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งมีสัดส่วนความเป็น

ตัวของตัวเองสูงในการเรียบเรียงเสียงประสาน การเสพหรืออับเอาวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆ เข้ามาเป็นอิทธิพลในความเป็นตัวตนของตนเอง ถือได้ว่าลักษณะของนักเรียบเรียงเสียงประสานก็เป็นการทำงานดนตรีอีสานร่วมสมัยที่มีสัดส่วนรับใช้สังคมในแต่ละบริบทหรือในแต่ละกลุ่มผู้ฟัง การเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีอีสานร่วมสมัยปรากฏอยู่ในลักษณะของการบรรเลงเพลงลูกทุ่งหมอลำค่อนข้างมาก

สรุปผล

1. รูปแบบ แนวคิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย

การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย บทเพลงที่ 1 “สุดสะแนน” รูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ดนตรีคืออาจารย์อาทิตย์ กระจ่างศรี ลักษณะของรูปแบบ (FORM) ผู้สร้างสรรค์พยายามให้อิสระกับผู้บรรเลง เพียงแต่กำหนดให้ใช้บทเพลงหรือลาย ที่มีความถี่ไหลและเข้าถึงอารมณ์ของนักแสดง บทเพลงที่ 2 “ฮอยฮัก” ผู้สร้างสรรค์คืออาจารย์สินินภา สารสาสและอาจารย์ภูวนัย ดิเรกศิลป์ รูปแบบ บรรเลงดนตรีอีสานแต่มีความโดดเด่นในเรื่องรูปแบบ (ท่อนเพลง) การปล่อยพื้นที่ว่าง การใช้ความเงียบ การสะกดจิตใจผู้ชมด้วยเสียงดนตรี มีรูปแบบที่ซ้ำเร็วอย่างเหมาะสมและน่าติดตาม ร้องประกอบ บทเพลงที่ 3 “หมอลำพื้น” ผู้สร้างสรรค์คือศาสตราจารย์พรรัตน์ ดำรง อาจารย์ดวงฤทัย บุญสินชัย งานดนตรีร่วมสมัยในบทเพลงลำพื้น หมอลำพื้นขับลำ โดยอาจารย์ดวงฤทัยบุญสินชัยถ้าโดยปกติโดยทั่วไปแล้วกลอนลำพื้นที่ใช้ลำก็เป็นไปตามปกติธรรมดาแต่ในคราวนี้ลักษณะการลำพื้นถูกยกให้แตกต่างออกไปจากลักษณะเดิมก็คือการใช้รูปแบบซ้ำวนไปวนมาหลายรอบโดยใช้แคนประกอบใช้แคนประกอบการขับลำพื้น

2. บทบาทและสังคีตลักษณะดนตรีอีสานร่วมสมัย ดนตรีอีสานร่วมสมัย

ประกอบการแสดงละครเวที การใช้ดนตรีร่วมสมัยประกอบการแสดงละครเวที บทเพลงสุดสะแนน สร้างสรรค์การแสดงโดยอาจารย์พชยู อัครพราหมณ์ ในลักษณะการใช้วงดนตรีพื้นบ้านอีสานในลักษณะนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน แคน โป่งกลาง โหวด กลอง ฆ้อง กังสดาล พิณโป่ง บรรเลงผสมกับการนำเสนอของนัก

แสดงซึ่งนักแสดงนั้นก็มีการขับร้องหมอลำประกอบดนตรีและแสดงไปในตัวปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นและดูมีสีสันน่าติดตาม การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัยในการแสดงหมอลำพื้นทำเล่นแต่เอาจริงขับลำโดย อาจารย์ดวงฤทัย บุญสินชัยและ ศาสตราจารย์ ดร.พรรัตน์ ดำรุง เป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างการขับลำหมอลำพื้นของภาคอีสาน

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์ดนตรีอีสานร่วมสมัย บทเพลงที่ 1 “สุดสะแนน” ลักษณะของรูปแบบ (FORM) ผู้สร้างสรรค์พยายามให้อิสระกับผู้บรรเลง เพียงแต่กำหนดให้ใช้บทเพลงหรือลาย ที่มีกลิ่นอายและเข้าถึงอารมณ์ของนักแสดง บทเพลงที่ 2 “ฮอยฮัก” รูปแบบ บรรเลงดนตรีอีสานแต่มีความโดดเด่นในเรื่องรูปแบบ (ท่อนเพลง) การปล่อยพื้นที่ว่าง การใช้ความเงียบ การสะกดจิตใจผู้ชมด้วยเสียงดนตรี มีรูปแบบที่ซ้ำเร็วอย่างเหมาะสมร้องประกอบ น่าติดตาม บทเพลงที่ 3 “หมอลำพื้น” งานดนตรีร่วมสมัยลำพื้น หมอลำพื้นขับลำลักษณะที่ใช้รูปแบบซ้ำวนไปวนมาหลายรอบโดยใช้แคนประกอบใช้แคนประกอบการขับลำพื้น ดนตรีอีสานร่วมสมัยนั้นอยู่กับวิถีชีวิตมีพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงรับใช้สังคมในรูปแบบต่างๆ ผสมผสานดนตรีตะวันตกในแคนวงสันทนาการร่วมกับวงดุริยางค์ทหาร ประเทศสหรัฐอเมริกา สอดคล้องกับ อานันท์ นาคคง, (2560) ที่กล่าวว่า ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องดนตรีจากวงสมัยนิยมอย่าง กลองชุด เบสกีตาร์ กีตาร์ คีย์บอร์ดชนิดต่างๆ มาบรรเลงเข้าด้วยกัน ทั้งนี้จะใช้เทคนิคทางดนตรีอันหลากหลายแต่ส่วนใหญ่แล้วจะผสมผสานวิธีการประพันธ์ดนตรีอย่างในดนตรีพ็อพ ร็อค หรือ แจ๊สเข้าไป

ดนตรีอีสานร่วมสมัยประกอบการแสดงละครเวที บทเพลงสุดสะแนน ในลักษณะการใช้วงดนตรีพื้นบ้านอีสานในลักษณะนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีต่างๆ มีทั้งแคนโป่งกลางโหวดกลองฆ้องกังสดาลพิณโป่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้รวมกันเพื่อบรรเลงผสมกับการนำเสนอของนักแสดงซึ่งนักแสดงนั้นก็มีการขับร้องหมอลำประกอบดนตรีและแสดงไปในตัวปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นและดูมีสีสันน่าติดตาม

การสร้างสรรคดนตรีอีสานร่วมสมัยในการแสดงหมอลำพื้น เป็นการเชื่อมโยงกัน ระหว่างการขับลำหมอลำพื้นของภาคอีสานความดั้งเดิมในการขับลำหมอลำพื้นใน ภาคอีสานร่วมสมัยอย่างอิสระ สอดคล้องกับจันทิมา นิลทองคำ (2540) ที่กล่าวว่า การมีอิสระในการเลือกระบบหรือแนวทางในการประพันธ์แบบต่างๆ ได้เอง คีตกวี ปัจจุบันอาจเลือกระบบการจัดอันดับ (Serialism) ซึ่งหมายถึงการจัดโน้ตทั้ง 12 ตัว ความสั้นยาวของโน้ต (เสียง) และความค้อยดั่งเข้าเป็นอันดับที่แน่นอนในแต่ละองค์ ประกอบหรือจะแต่งแบบอิสระไม่ต้องใช้ระบบใดๆ ก็ได้โดยประดิษฐ์แนวทางของ ดนตรีขึ้นมาใหม่

ข้อเสนอแนะ

สำหรับนักวิจัย ควรศึกษาในประเด็นดนตรีเชิงลึก สำหรับนักศึกษา ควร เรียนรู้จากศิลปินผู้สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย สำหรับหน่วยงานราชการ ควรสนับสนุน ทุนสำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา นิลทองคำ. (2540). การศึกษาวิเคราะห์วงดนตรีไทยร่วมสมัย กรณีศึกษา วงฟองน้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจริญชัย ชนไพโรจน์. (2526). หมอลำ-หมอแคน. กรุงเทพฯ : อักษรสมัย.
- อานันท์ นาคคง. (2556). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การศึกษาวงดนตรีไทยร่วม สมัยและผลงานดนตรีไทยร่วมสมัยในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.

สัมภาษณ์

- ดวงฤทัย บุญสินชัย. (17 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์. ศิลปิน หมอลำ. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บุลากร สมไสย. (8 ตุลาคม 2563). **สัมภาษณ์.** ผู้ชม ผู้ฟังและนักดนตรี. จังหวัดขอนแก่น.
- ประพิน สมไสย. (8 ตุลาคม 2563). **สัมภาษณ์.** ผู้ชม ผู้ฟัง. จังหวัดขอนแก่น.
- ปรัชญา นันทชัย. (9 ตุลาคม 2563). **สัมภาษณ์.** ศิลปิน นักดนตรี. วงหมาเก้าหาง จังหวัดกาฬสินธุ์
- ปัญญา นาแพงหมื่น. (11 พฤศจิกายน 2563). **สัมภาษณ์.** นักวิชาการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- พชญ อัคราหมณ. (21 ธันวาคม 2563). **สัมภาษณ์.** นักวิชาการและผู้สร้างสรรค์การแสดง. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัชร คชภักดี. (24 พฤศจิกายน 2563). **สัมภาษณ์.** นักวิชาการ. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจิต ภัคธีรัตน์. (17 พฤศจิกายน 2563). **สัมภาษณ์.** ผู้ชม ผู้ฟัง. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาทิตย์ กระจ่างศรี. (17 พฤศจิกายน 2563). **สัมภาษณ์.** นักวิชาการและผู้สร้างสรรค์ดนตรี. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.